

Πρόλογος στη νέα έκδοση 1992–2023

Είκοσι εννέα χρόνια μετά τα «Πατσατζίδικα της Θεσσαλονίκης» κυκλοφορούν σε νέα έκδοση. Αναθεωρημένη. Όχι τόσο ως προς τον βασικό προσανατολισμό του βιβλίου, που είναι η περιγραφή, η ιστορική διαδρομή, η φιλοσοφική και κοινωνιολογική προσέγγιση σ' ένα τόσο ιδιαίτερο γαστρονομικό θαύμα που ευδοκίμησε στη Θεσσαλονίκη, όσο η επικαιροποίηση και ο συντονισμός του με τον τρέχοντα βηματισμό της πόλης.

Είκοσι εννέα χρόνια δεν είναι ποτέ τόσο πολλά ώστε να αλλοιώσουν το χαρακτήρα μιας γαστρονομικής παράδοσης πολλών, ως φαίνεται, αιώνων. Είναι ωστόσο αρκετά για να επιφέρουν αλλαγές χωροταξικές (τα στέκια της πατσαδοφαγίας έχουν μετατοπιστεί), αισθητικές, (τα πατσατζίδικα ακολουθώντας τις επιταγές του καιρού ανανέωσαν την εμφάνισή τους και τον τρόπο της εμπορικής τους λειτουργίας), και κυρίως αλλαγές στα σήματα που εκπέμπουν και στους κοινωνικούς κώδικες που διαμορφώθηκαν και επικράτησαν στο μεταξύ.

Στη νέα έκδοση προστέθηκαν κεφάλαια με καταγραφές απουσιών στο χώρο των παλιών ιστορικών στεκιών του πα-

τσά, καθώς και με νέες (λιγότερες) παρουσίες που αποπνέουν απολύτως το φρέσκο πνεύμα στον τομέα της εστίασης, χωρίς να ασεβούν στους κανόνες της παράδοσης και της αυθεντικότητας της συνταγής.

Οι καιροί άλλαξαν. Η Θεσσαλονίκη, ύστερα από μια μακρά περίοδο εθνολογικής καθαρότητας που διήρκεσε περίπου 100 χρόνια, ξαναβρήκε και ξαναντύθηκε το πολυφυλετικό και πολυπολιτισμικό ένδυμά της. Μετά τον 1ο Μεγάλο Πόλεμο και τις δεκαετίες που ακολούθησαν ο κοινωνικός της ιστός, που είχε ήδη απαλλαγεί από τους μουσουλμάνους, είχε αφομοιώσει τους πρόσφυγες της εθνικής καταστροφής του 1922, είχε απολέσει το μεγαλύτερο και δυναμικότερο κομμάτι της, αυτό του εβραϊκού της πληθυσμού, πορευόταν για πρώτη φορά στην ιστορία αμιγώς ελληνικός με αβέβαιο και ασυντόνιστο βηματισμό.

Σήμερα ένα νέο πολυφυλετικό κύμα, πάλι εξ ανατολών, βρίσκει καταφύγιο ζωής και ελπίδας σε μια πόλη που, κατά την ιστορική της τουλάχιστον συνείδηση, είναι επαρκώς ικανή να το ανεχθεί, να το αποδεχθεί και να το αναδείξει.

Ποιος είναι, λοιπόν, ο ρόλος του πατσά και των πατσατζίδικων σ' αυτήν τη νέα σκηνοθεσία του ίδιου έργου;

Λ.Κ.Ο. Γενάρης 2023